

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 49 (9424)

Среда, февраль 27, 1974 чыл

1925 чылда үлсөлөттөн

Өрүсө 2 өп.

Даг-Карабах автономнуң обласка орденни тывысканы

СТЕПАНАНЕРТ. (Азербайжан ССР), (СЭТА). Даг-Карабах автономнуң обласка Уластарың найралы орденни тыпырыңга холбаттырган байылыг туралыг хилдууг президиумна партия ТК-ниң Политбюро составы СЭКП ТК-ниң Чингине секретары эш Л. И. Брежневти баштадыр уауг көдүрүшкү-биле солгаан.

Хуралга сөс ап, чүве чулаалашар СЭКП ТК-га, ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумна, Совет чазакка, СЭКП ТК-ниң Чингине секретары эш Л. И. Брежневте бекитиш шалып дөш өөрү четтиришкенини илереди турганар. Даг-Карабахтың ажилчы чоннары хой националдыг Терөөн чуртту күчтүн моон-даа солгаар улагаттырып, тоску беш чылдык дөрткү, толардыкчы чылынын планын база хуээлгелерин алдарымы-биле күөсүлериң аазаннар.

Хуралдын киржикчилери СЭКП ТК-га, ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумна, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелине байылыг чагааны уауг көдүрүшкү-биле хуээл алганнар.

Беш чылдың планныг онаалдаларың чедишкениң күүсеттинери—ажылдакчы бүрүзүнүн чогаадыкчы ажыл-ижинден, бот-идепкейинден, коммунистиг бедик медреселинден хамааржыр

СЭКП ТЫВА ОБКОМУНУҢ БЮРОЗУНДА

Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Ондар Хеймерек биле Ондар Аяк-Хээ оларның республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа кыйгырының дугайында

Хой ажылчы аныктарыңа чурдарыңа, анык хойжуларың ол амыкта улам май быныгларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Аныктарыңа хой ажылчы чурдарыңа, анык хойжуларың ол амыкта улам май быныгларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

СЭКП обкомунуң бюрозунуң дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Хуралга сөс ап, чүве чулаалашар СЭКП ТК-га, ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумна, Совет чазакка, СЭКП ТК-ниң Чингине секретары эш Л. И. Брежневте бекитиш шалып дөш өөрү четтиришкенини илереди турганар. Даг-Карабахтың ажилчы чоннары хой националдыг Терөөн чуртту күчтүн моон-даа солгаар улагаттырып, тоску беш чылдык дөрткү, толардыкчы чылынын планын база хуээлгелерин алдарымы-биле күөсүлериң аазаннар.

ХОЙ АЖЫЛЫ—КОМСОМОЛДУҢ ШАЛЫПЧЫ ХЕРЭЭ

Республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа, ортумак нинти билиг школаларыңың болгаш көдээ ажил-агыг профтехучилишелериниң доозукчуларыңа КЫЙГЫРЫГ

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Коллективтиг моральдыг болгаш материалдыг харысалга дугайында дүрүм

Бүдүрүшкениң өргөзгөң-башкаларыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

НИНТИ ЧЕДИШКИНИҢ КИЖИ БҮРҮЗҮНҮҢ КҮШ-АЖЫЛЫНДАН ХАМААРЖЫР

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң Кызыл тугун Тыва АССР-ге тывысканыңа тураскааткан бүдүрүлгө мурнакчыларының хуралының киржикчилериниң республиканың үлетпүрүнүң, тудуунуң болгаш транспортунуң бүгү амылдакчыларыңа КЫЙГЫРЫЫ

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

НИНТИ ЧЕДИШКИНИҢ КИЖИ БҮРҮЗҮНҮҢ КҮШ-АЖЫЛЫНДАН ХАМААРЖЫР

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң Кызыл тугун Тыва АССР-ге тывысканыңа тураскааткан бүдүрүлгө мурнакчыларының хуралының киржикчилериниң республиканың үлетпүрүнүң, тудуунуң болгаш транспортунуң бүгү амылдакчыларыңа КЫЙГЫРЫЫ

Эртем эштер! «Бистик магалдыг аныктарыңа, анык хойжуларыңа, оларның нияти болгаш профессионал билгаларыңа дөңгөң беддеринге идг боор темчелеринг системаны тургузарыңа оша чууга уауг-дуузалың барымдаалар көргөш, СЭКП Тыва обкомунуң бюрозу хой ажылчы улам май хойжуларыңа комсомолдуң планныг херо кылдыр чарлаар деп республиканың комсомолчуларыңа, аныктарыңа патриот олошорыңа үндүрген Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтуң анык хойжулары Хеймерек Бадмыра Ондар биле Аяк-Хээ Даву-окович Ондар оларның кыйгырың түтүт деп дөткөш.

ОЛ ХОЛ ДАЯҢ ЖЕЛБЭЭН

Николай Савин он чыд бургунаар Тюменнине Умедок мыйш улдутур ажил-агый чаридеги Ырбага чедиң келген.

Илет. Агаа ажылчы кичи өскө чедир чедиң келгендер. Ында солун чүү боор. Николай хол даия илде берип ажилды бербез — ол бодуун болган Тюменге кады ажилда турган өөрүң мурунчы арга-дуруктууң суй белек кылдыр эскерткен...

Ырба. Тываның Цевкородин хой кезин ээлеп турар арга-арыгның ээгертимес байлаан чоңун чаагай корууга бааран болдулар дээш демиселде ээлеп чедирин бирээм бо. Николай агаа кээп турар үедө (Ырбага илде белектер пункт 1959 чыда тургустунган) мыйш кезер херекседер — бады, кирээ колдп турган. Николай Савин бодуун арга-арыгын дээр орта доран непердеги бербез. Чүге дээрге бедик бугурукчулук чексек-херексек мыйша аңаа чегер турган. Бешкоро, күчүлүг тракторлар, сал сөөртүр судоулар, десовозтар-биле хайдырылга чоруту эгелээ.

Ышты кезин белектерини организаастарында ба за үелетин чаартылар кылдыган. Моң мурунда мыйшты укаурандан эгелээш, автомашиналарга чүдүрүп чорудурунга чедир агаа улус мөөкү-биле ажилда турган. Ышан кийин бурзу дүжү хараар, бот-боттарының арзында холбаа чок, кимин-да мурунгар харымсалга хүдөөс турган. Ам илде Тюменден дамчып келген мурунчы дуржулга баураар ол бүгү ажилды шушутурудурун турар кийилерден тургустунган биче комплекстар бригадалары үзү тургускан. Бригада кезигүү бурзу тузунда харымлаар ажилды, дараазында экинчи кылдыр ажил оң ажилчы түнелеткен хамаарып болганда, бугун бичи колдоткун ажил-херээ тутту бээр. Ажилды организаастарың бот депштелген аргады күш-ажылды бугурукчулук, кийилерин ажилга харымсалдыр белектерине бугурукчулук ролду ойнаан. Мурунда чылдарда ажилда турган коллективини чаа аныган эгелээ арга-дуруктуулар чандыр корбей хайгааран, үргүчү согуурган чоранында ону амы ажилда турар коллективне непердеги херээге мурунчы ажилчы

Н. Н. Савинның төлөтөгүлүү кирген. Амы үедө мыйшаар ажилда турар тос бригадын бирээни Н. Н. Савин боду улдурутурар. Ажил-ишке алымында эрес-көжө бот бригадир кады ажилды турар аш-өрүң бодуун хууда үелетин-биле, ажилды бугурукчулук оруктарын дилеп тыварычче эдери бээр характерин-биле өскө бригадирден мыйлап турар. «Экинчи чарыгвалды үндүрүп турарш, хой тууду мыйлаң бээр» деп кийгырыгын эртен шайтырлыг чылда-ла олар боттарының дозуну болдуруп алган. Ол талам-биле

экинчи хой кезин амыктер. Ылаңгыга мыйшаар комсомолчу Федор Лаварев, Микаил Бочкарев, Виктор Боканов олар остактада чүдүктарин сортоп, уштарын хирээп, лезе-воотрга чүдүрүп чорударын пат-ла чаңчыккан. Олар хун нормамын үргүчү амыр күсүдөр.

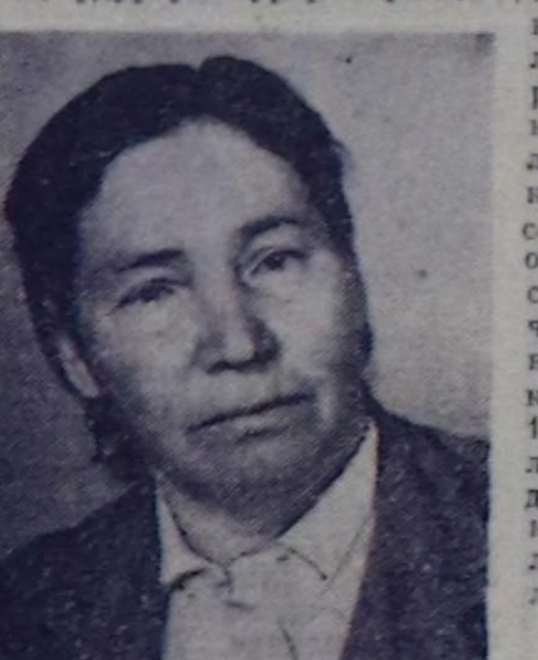
Комсомолчу Владимир Бяков эркен күзүн Николай Николаевичте өөреникчилеп кирген. Бөлөккө-биле мыйш ужураарын мерген аргаларын, бодуун байлаң дуржулганын ол амык кичиге күрөдиги-биле өөренип келгендерин түнелеткен Владимир

ам мурунчы башкызын дуады чокка ажилдап турар эларган. Амдымында мези бө өөреникчи гидролаанчы ажилдап өөренип албаан. Анык, эрес-посаа кичи арда-да чылгы чангыга бээр оң — деп, өөреникчи-нин мыйш журуун турарын хайгааран тура, оң ажилдап турар устуотунга чедер берген-нисте, Николай Николаевич таймырларын. Оларны ам мыйш кезин турар чери — Увезин сооту 40 градус амык турар. Дон дымты олтуну көрүп укурбас болза, тавылаңкап кылдыр ушкып, чартылаңдыр улдуп каар. Бикоттуң ужурган дымты колдуунда-ла бугун болуп турарын магадан көрдүсүң. Дуржулганы башкызын кылдыр өөренип олдуң.

Ырбаңын хоочун илде белектерини арзында чангыс керожон кичи бар. Ол болза М. Ф. Передерявадир. Оң дорт хүдөөгө эжурган мыйштың бугуун аштары. Херек кырында ол керожон кичи эр уаустун мыйда кылдып турар ажилдарын шуштуун кылды билер. Кады ажилдап турары анык өскөңө бодуун хой чылды дуржулганы Мария Федорова дамчыды берип, ажилга үлгер-чирээп көргүзүп турар. Ырбаңын мыйш белектерини бугурукчулук мурунчыларын бирээниге ол санадып, үргүчү шаңнал-мөңгөдүн үмөин келген.

Мурунчы бригадир Николай Николаевич Савин Тыва АССР-ин Дээш Советинде дундуга. Чангыс чер чурт-тугарың агаа көргүскен идегалин бугурудин, депутат хүдөөгөни ак сетквалды күсүдир турар. Эртен чылды ол бодуун соңкучуларын чыгыларын бүрү күсүскен болган соңкучулар-биле ийа удаа ужурашкан. Ам бо айда бааа катан соңкучулар-биле ужурашкып, оларын чыгыларын күсүсөөдөн бааа түлөп, чаа чыгыларын алдыр деп план-ан алган. Депутаттын уаурткаын бригада бот эркен айда 1518 кубометр мыйш кезин белектерини планинг оналдызында 301 кубометр мыйш амыр күсүсөөдөн белектерин, социалисттик чарыгтын тывлективдерин бирээни болган.

О. НАМЧЫЛАК. ЧУРУКА: бригадир Н. Н. Савин, биле ажилчы М. Ф. Передерява.

КӨДӨЭ ИНЖЕНЕР КАНДЫГ БОЛУРУЛ?

Коммунист партия болган Совет чакан көдө ажил-агыйн тускай эртемгерлерин дугайнда донгамаал сагыш салып турар. «Көдө болган совок бугурукчулук көргүдөгү тускай эртемгерлерин ролун бедилерини талаам-биле СЭКП-ин Алтай крайномупун ажилчы дугайнда» СЭКП ТК-нын донгамаа оң тодарай бодытканы болуп. Оң-биле холбатар ССРЭ-ни Көдө ажил-агый министр-ствоу көдө ажил-агыйн специалистин дугайнда дүрүмү төлөвилеин ажилдап кылган, парлап үлдүргөн.

Тускай эртемгерлер көдө ажил-агый бугурукчулук организаачылары болган тех-нологтары болуп ролун бедилерин эржек чугулазын СЭКП ТК-ны үстүдө адаан донгамаада айткан. Ажилдарын технологиязын айт-тырларың талаам-биле тускай эртемгерлерин айт-тышкыны хоолу болуп ужураду.

Көдө ажил-агыйн тускай эртемгерлерин кол-кол со-рудаарын, хүдөөгөлерин болган эргерлер мыйш тодар-гайлар, колхозтарга бааа сов-хозтарга бугурукчулук бай-ды, ову план баураар хөг-жүдери болган болбааран-гайжыдыр дөш сларын ролу кыда харымсалганын улам кый бедилер соурга-биле кө-дө ажил-агыйн специали-зини дугайнда дүрүмү чо-гаалды кылган.

демисел машина-трактор пар-кын бедик бугурукчулук ажилчылар дөш демисел-биле чарыкча холбааган. Ынчан-гайш колхозтарын болган сов-хозтарын инженер-техниктер тускай эртемгерлеринге негед-де амы үедө кичаар-даа аа-жок уауу-биле өзүн турар. Со-рулга чүл дээрге, инженерлер-нин бааа техниктерин билини болган дуржулганын чонтуг ажилчылар болуп. Ону чедир алдыр төлөөдө, оларын ботта-рының эрге-хүдөөгөлеринге ха-маарышайн турар ажилдар күсүдериңден хостарын, ха-рымаланын амы үедеге хер-екселери-биле транспорт-биле, контроль-демиселниң приборлары-биле, лезерини-нер болган ортехника-биле хандырып эржек чугула.

Колхозтарга болган совхоз-тарга чораш, трактор, ком-байн азы өскө-даа көдө ажил-агый машиназын чангыда ээлеп хой кичи чылды берген турарын эшти-ле көрүп болур. Оларын бирээни эрип дик-тыккан, өскөн эрип бөрү ужулган, үшкүзү сүмө, айт-тышкы берген турар. Олар-нын арзында ажил-агыйн инженер-лар да турары бааа-ла ховар эвес. Бир эвес ичкан инженер сларыңны азы эдинчиниң хүдөөгөни күсү-дир турар болза, ол харын чүдүр-дир. Оң-ла дора чүве болза, инженерниң артык кек-тер дээринге хой үе-шак чарыгдары болуп. Ону ажил-дар чериден тыпса-даа сел-лер. Инженер ол-ла диленип чораш, хой нурууңда чүвү-даа чок курут колор болуп-лаар. Дээш эртемниң инженер

болуун ажил үезиниң хой кезин артык үезинер бол-ган материалдар «дилээринге» пак иччаар хей чарыдап тур-ар. Оң-бо чердеге чоруту-кун кылдырыга бааа-ла хой үе-шакты чарыдап турар. Чангыс ол-ла бригадала шо-дөк, салбарга барык-ла хүнүң чыгыс тускай эртемгерлер хүдө элөөң, каш удаа кооп турар. Күм-ажылды иччаар организаастарга, инженер ажил-херектин чорудуламын-га шоолуг салдыр чедирин шы-даваа, азы салбарларын, бри-гадаларын ажилдакчыларын шийтирлеп аң болуру аар-саар айтырлар шийт-пилээр-биле ойлеин турар.

Ичкан көрге, тракторга болган комбайн кылды бугу-дур ажил кылдырып, кывар-чаар материалдарын бааа септелгө апка-хорептиниң чарыгалды утгалдып турар. 1972 чылда кичек кылдыр алган бир тракторга чылда кылды бугурун ажил республи-када 905 га, чангыс хүдө бугурун ажил 5,46 га, а ээлчөгү кылды 4,9 га, азы норманың 70 хууу бол-ган. Ээлчөгүлениң коэффициентин 1,14 болган. Трактор-ларын чылда чедир ажилда-ваанында артык куралаар чикек-биле 700 мун амык га болган, азы чылда херек кы-рында бугурун ажилды 42 хууу-дур.

Тракторларын транспорт ажилдарында ажилдап турары эвээш. Механизаастыг ажилдарын ишти хемээ-лөлдө транспорт ажилдары 20—25 хуууу ээлеп турар. Че-машыңды сөөртүп төгөр ме-

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

Өнүктүрүң сьездизи

ТОКИО (СЭТА-нын көрө). «Япония — ССР» инициатива Токиога болган XVIII сьездизи япон болган совет улду-тар аразында найрады улам быжылган калбарыңчы кыйгырган. Оң 300 амык деле-гатарын инициатива эртен чылда ажилынын түнелени үндүргөш, 1974 чылда про-грамманын айтканын.

Амы үедө инициатива салбарлары чурттуң 47 пре-фектураларың 33-үндө ажилдап турар. Сьездизиниң хүдөөп алган деле-гатарыңыңда табынның

иниити херээге ийи чурт ара-зыңга найрады улду ужу-дузын демделгөш, оңу бы-жылгаары дөш шимээшкни-ниң ам-даа кабарыңга бугу-редди илереткен.

Инициатива баштаар чери-нин даргазы Б. Хидиката СЭТА-нын корреспондентини-биле беседагына бистин сьездизи дымка найрады бол-ган организаасты эртен деп чугаалаан. Эртен чылда кы-лар дөш чүдүлериңи шупту-зун күсүскенинисти демдел-гөн бис.

Капитализмниң хоочузу

Капитализмниң хоочу аар-гыларын бирээни ажил чок чорук болуп. Ортен-үе-ниң улгадымынмы, амыды-рал денелениниң кудулаары-биле кады ол чорук ажилчы чонларын кырыга аар-бер-ге чүгү бооп таварыкч тур-ар.

Күш-ажылды бугурукчу-луктуң айтыртыгыңга амы-ла-биле министрство амы үедө Англыда ийи мыйлаң кичи ажил чок деп даян-ткан. Оларның илтидөөн 630 мун хире кичи түргүчүлө ажил чок, артыклары түр үедө ажилдап үлдүргөн деп санагырны турар.

Бо чылдың өгөзүндө Дания-га 40 мун хире кичи ажил чок турган. Ол дээрге Дания-ның үлгүлөргө болган тууду-га ажилдап турган ажилчы-ларын ишти санынмың 5 хире хууу-дур.

ГФР-ниң күш-ажыл айты-рыларын талам-биле фе-дералдыг алаң чериңиң пре-зидентин И. Штигльц Ба-рым, Германияда 1974 чыл-ды ажил чоктолышкыны күш-ажыл кылдыр кичилер-ниң барык 2 хуууу каара ту-дур деп демделген. Эртен чы-зы ажил чоктолышкыны хууу 4,2 хууу хире болган.

ГФР-ниң Рур-Вестфалия округта организаастың Эссенде парлап делегеленин металлургия үлгүлөргө 11 мун амык ажилчы чонлар ажил чок чорукка таварыкч деп турары айткан.

Январь дургузулда Барын Берлинге амык чоктолышкы саны 29,5 хууу көвүдөн. 1973 чылдың январьда турган-бы-че дендерге, ол хоорайга ажил чок аларган кичилер-дин саны 62 хуу утгалган бооп турар.

АКШ-та ажил чоктолышкы-нын байлалы бааа берге бооп турар. Сөөлүг айларда автомобиль үлгүлөргө 100 мун амык ажилчыларын ажилдап үн-дүргөн.

Делегей семинары

ВЕНА. (СЭТА). Агаа «Улутур болган инициатива» деп темалы делегей семина-ры бооп эртен. Оң ажилчы-га делегейиң 30 чурттарында, оң иштиде ССР-ден, Венгриядан, Чехословакиядан, Польшадан, Югославиядан, Румынидан, ГФР-ден, Англыдан, Канададан болган өскө-даа чурттарын улутур архитектуразынмың 150 хире

специалистери кирешкен. Се-минарын айтыртылары ту-гаалышкы ийирилдер талам-биле адистелерин азы-нап, улутур чедирин төдө-вилеп, туларын дуржулга-зы-биле солтушкан.

Вьетнам уругларга

ПАРИЖ. (СЭТА). Франция-ның Компартиязын Сена-на-Сен-Дени департаментиде федерацияны вьетнам уруг-ларга дуадамчы фондусуна 32 мун амык франк-акшаы чыткан. «Юманте» союзуң

дичаатканы-биле алырга, де-партаментиниң чигине чүвө-лөш Хавойга бир школары туларын 20 мун франк-акшаы тускайлар деп, боду-вун шийтирини хүдөөп алган.

БОТТУГ БАЗЫМ

Пакистаның премьер-ми-нистри З. А. Бхутто Банг-ладеп Улуу Республиканы ала-бан чугулаа хүдөөп көрү-нүч дугайын чарлаан. Банг-ладептин премьер-министри М. Рахман бодуун ээлчөөдө Пакистанын хүдөөп көрүп ту-рарын дугайын бааа мегел-гөн. Ол медовни тайбыңа мыйшыңды хой-иниити сетки ханышкы-биле уткуп хүдөөп алган.

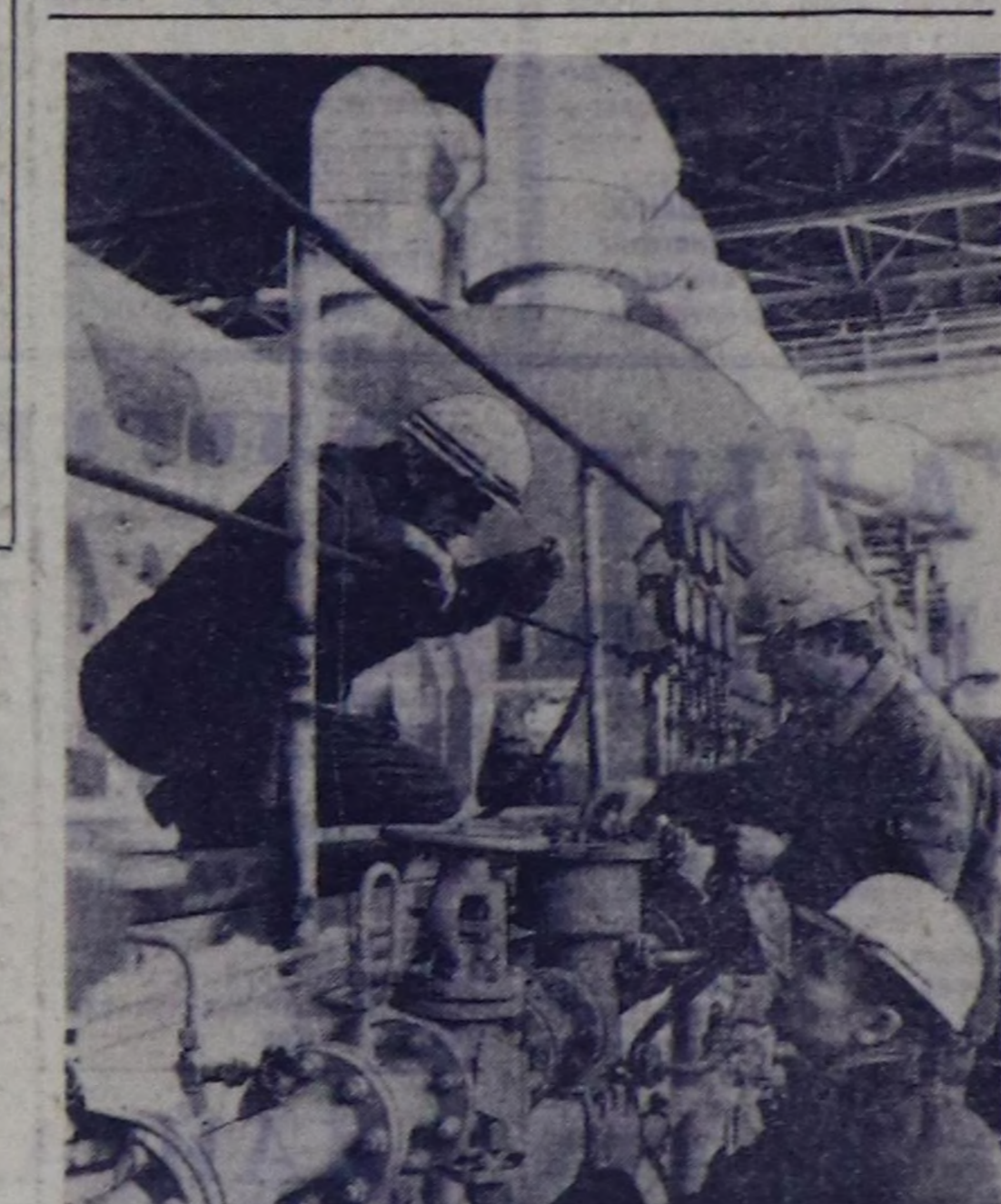
Ол күрүлөөр бот-боттарың хүдөөп көрүп турунда 1971 чылдың мессидеги инди-яның соода Муруу-Азия чартык ортукуна байдалды чогуучулаң бугуруларын дымка хой базымын кылган. Оларын эи-не чугулаалары — Самлеге чедир алган болган эртен чылдыңа күсөттөгү чылдыңа Индиядан дугу-ружуга; Индиядан туттурган пакистан шергаларын, а оя мыйша хамааты кичилери — пакистаның Бангладеш-теп, бангладештерин Паки-стандан үлдүрүп, солур дугайында дугурулуга чедириниң боттанып турар. Ол дугурулугаарың күсүдир талам-биле Индияны, Банг-ладешти болган Пакистан-нын кады ажилдакчылары ол девискөргө байдалды өжи-көргө боттуг ролду ойнаан.

Премьер-министр З. А. Бхутто мууулаң чурттар-ны күрүлөөр болган чака-тар баштырарынмың «Лакора болган конференцияны чүвө чугулаалып, «Бангладешти хүдөөп көрүп чорук Паки-станың национал эрге-ажыл-тарында дозуга-биле дугу-рун турар, чогуу-на оң ужуру-дан уауу шийтириниң чүдүлү-гүмөйи барып шыдаваа» деп

демделгөн. М. Рахман ол-за конференцияга мыйшаар ме-делгөн: «Бистер бот-ортегит чангыс өскө үндөүлөөш, Паки-стан-биле харызааларга чаа эгеи амыкчан, ол девис-көргө болган бугу делегейге табыңды быжылгаарыңга орунку эгелеш салган бис.

Дөртен хире мууулаң кү-рүлөөрүн ийирилеш Лакор конференцияның кирижчи-лери Пакистан биле Банг-ладешти амык шийтирини чүдүдүт деп хүдөөп көргө-нөр. Ову Индияга оңаа сетки ханышкы-биле хүдөөп алган. Ол боуушкун дээрге Муруу-Азия чартык ортукуна дымка хой базымын кылган. Оларын эи-не чугулаалары — Самлеге чедир алган болган эртен чылдыңа күсөттөгү чылдыңа Индиядан дугу-ружуга; Индиядан туттурган пакистан шергаларын, а оя мыйша хамааты кичилери — пакистаның Бангладеш-теп, бангладештерин Паки-стандан үлдүрүп, солур дугайында дугурулуга чедириниң боттанып турар. Ол дугурулугаарың күсүдир талам-биле Индияны, Банг-ладешти болган Пакистан-нын кады ажилдакчылары ол девискөргө байдалды өжи-көргө боттуг ролду ойнаан.

Премьер-министр З. А. Бхутто мууулаң чурттар-ны күрүлөөр болган чака-тар баштырарынмың «Лакора болган конференцияны чүвө чугулаалып, «Бангладешти хүдөөп көрүп чорук Паки-станың национал эрге-ажыл-тарында дозуга-биле дугу-рун турар, чогуу-на оң ужуру-дан уауу шийтириниң чүдүлү-гүмөйи барып шыдаваа» деп

Туризмни хөгжүдөр

ДАМАСК. Сирияның туралм министрствоу 1974 чылда чиркя туралм херези улам хөгжүдөр-биле хой туңгуч ак-ша-хөреңгини үндүрүп берген. Амы үеңиң гостиницаларын туралмның болган төөгүдүн туралмдарын натап тургу-ларың уауу планын чогаат-кан деп САР-ның туралм ми-нистри Абдаллы Аль-Хави меделгөн.

Герман Демократтыг Рес-публикада «Норд» дээр атом-нуг электри станциязы тоңу берип эгелөөн, Ону Совет Эни-дизиниң техниктиң кирешкени-биле, Венгрия, Польша, Че-хословакия-биле сыйып кады ажилдашып, тууду турар. Оң баштайгы бугурун күчү-дү — 640 мун киловатт, АЭС-ти тууду доосканда, ол чүгө республика иштиңге эвес, харын-ла бугу Европага эң улу энергетика тоңу апаар. «Норд» — социалист эконо-миктиң интеграцияны ботта-нышкыны-дыр.

Бо чуртту бирги блоку эдиктер ажилдадып, ажил-далга кирериниң үезинде тырттырган. АДН — СЭТА-ның фотоу.

ЭРТЕМ — БУДУРУЛГЕГЕ

Бугу-виледең «Сельхозтехника» каттыжымшының дужаанын баураар бугу-ле об-ластар, крайлар болган рес-публикаларын «Сельхозтехника» каттыжымшының колхозтарын болган совхозтарын материал-техниктиң хандырылганын автоматтыг системаны — АСУ МТС Сельхоз-туң бирги ээлчөөн непердегирин сүмөлөөн.

Чикээлөргө, Рязань обласка колхозтарын болган сов-хозтарын материал-техниктиң хандырылганын деп чүчү чүвө ол? Ол дээрге 60 мун амык атык көдө ажил-агый машина-лары, дергалар, артык кектер, херекселер, темпичилде-гелер-дир. Ол болза жша-биле алырга — 100—120 миллион рубль болуп. Ол бугуун бугу чурта туруп турар 1500 амык бугуручүгө чедирини апаар чорудун берип турар.

Индиг хандырылганы башкалары чыл-чым-биле нарын-дап турар. Эвээш бугурукчулук техника-биле хой документи-лери ажилдап кылпн турла, барааннар алдыр үедө хай шакты чийеринге чедирер.

Унер арга чүдөл? Арга болза амы үеңиң электрон-сана-ла техниканы үндөүлөөш, ажил-агыйларын материал-техниктиң хандырылганын автоматтыг системаны башкаларын автоматчыларында болуп. Илдең АСУ ам ажилдап турар. Олар-ның чогаалыкчылары — көдө ажил-агыйн материал-тех-никтиң хандырылганын талам-биле Бугу-виледең эр-тем-иниң ала институту (ВНИИССХ) болган Горький бааа Рязань обласының «Сельхозтехника» каттыжымшыны-нын информация-санага төптерини колдоткучы болур. Бирги ээлчегини шендеде модели Горькийге, Рязаньга бугу-руга төлөвилеин чедириниң эртен, ам ону Омскке шенеп турар.

«Бистин АСУ ам чүңү кылпн шыдаары?» деп, оң төлөвилелиң авторларын бирээни З. Айкам беседазы эгелөөн. — Оң бирги ээлчө дөрт соуртаны шийтирлээр — барааннарны чеже бары болган шимчөөшнни уеңтаар, берикчир болган херектелер-биле саналган уеңтаар, бугуругелерин берип турар чүдүлериң уеңтаары болган контролдары, оперативтиң информацияны бээр.

Системаны үндөүш — «Сельхозтехника» обласы каттыжымшының информация-санага төүң Илде элек-три-санага машиналар ажилдап турар. Баамалар ин-формацияларын баштайгы ажилдап кылдырынниң пункттары бааа ажилдап турар. Товароветтерин болган бухгалтер-лериң хоуга дүргөн ажилдар фактура машиналары бар бо-лур. Демделетинген информациялар электрон-санага ма-шиналычче уауука чокка кирип турар. Ону дамчылыңга «АСУ МТС-Сельхозта» «Сбор-1» деп аппаратураны кылпн кылаар.

Моон түнелеткен сөгүтөр, фактуралы болган өскө-даа до-кументиер бедилерде, бааа барааннарны барып болган оларын шимчөөшнни ажилдап кылдыра ажилдакчы-ларын күш-ажылчыны бугурукчулук 25 хууу берген. Инфор-мацияларын илавааладым безан — чангыш машина тып кааш, демир эгини бериятер. Инициатива-биле алырга, АСУ-нун чүдө бирги ээлчегини төлөвилеин ажилдап кириер чорук, обласы каттыжымшының хамаарып кичир санаарга, экономика талам-биле чылда 300—350 мун рубльдиң амык бээр. Ам АСУ-нун ийги ээлчөөн кылдырче ший-чир апаар. (СЭТА).

